

- Ю.Н. Прокудин и др.; Редколл.: Ю.Н. Прокудин (отв. ред.) и др. Київ : Наук. думка, 1987. 548 с.
8. Чорна Г.А. Рудералізація прибережних місцезростань Придніпровської височини. Укр. ботан. журн. 2001. Т. 58, №1. С. 35–40.
  9. Чорна Г.А. Рослини наших водойм (атлас-довідник). Київ: Фітосоціоцентр, 2001. 134 с.
  10. Чужорідні види флори України: роки і автори (бібліографічний покажчик). Випуск 1 / Упорядники: Р.І. Бурда, В.В. Протопопова, М.В. Шевера, М.О. Голівець. Київ: Фітосоціоцентр, 2013. 68 с.
  11. Invasive Alien Species of Union concern, 2017. URL: https://ec.europa.eu/environment/nature/pdf/IAS_brochure_species.pdf
  12. Klepets O.V. State and prospects of optimization the plant cover of hydrophilic ecotopes of the Poltava botanical garden. Біологія та екологія. 2016. Т. 2, №1. С. 56–67.

**ІНТРОДУКЦІЯ СТРАСТОЦВІТА М'ЯСО-ЧЕРВОНОГО
(PASSIFLORA INCARNATA L.) В УМОВАХ ХОРОЛЬСЬКОГО
БОТАНІЧНОГО САДУ**

В. В. Красовський¹, С. В. Гапон², С.О. Єгоркіна², Т. В. Черняк^{1,2}
¹Хорольський ботанічний сад

²Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
horolbotsad@gmail.com, gaponsv58@gmail.com, yegorkinasv@gmail.com

INTRODUCTION OF PASSIFLORA INCARNATA IN THE
CONDITIONS OF
KHOROL BOTANICAL GARDEN

V. Krasovsky, S. Hapon, S. Ygorkina, T. Chernyak

It is presented Khorol botanical garden as cell of introduction of subtropical fruit cultures. A growth and development of vegetative organs of new інтродукта of *Passiflora incarnata* L. are shown. for vegetation period of 2022. The expediency of cultivating the species in open soil conditions is substantiated. Information over is brought on the use of plant in офіційальній medicine and homoeopathy.

Key words: botanical garden, introduction, Passiflora incarnata, growth, development, medicinal properties.

Становлення і розвиток комплексних досліджень інтродукції південних плодкових культур в м. Хорол розпочаті в 1998 році вивченням *Ziziphus jujuba* Mill., а зі створенням (2009 р.) та початком функціонування (2011 р.) Хорольського ботанічного саду в його науковій зоні, на площі 0,26 га, закладено колекційну ділянку «Сад субтропічних плодкових культур» де зростають *Asimina triloba* (L.) Dunal, *Cydonia oblonga* Mill., *Chaenomeles californica* Clarke ex Weber, *Mespilus germanica* L., *Prunus dulcis* (Mill.) D.A.Webb, *Prunus armeniaca* L., *Ziziphus jujuba* Mill., *Elaeagnus umbellata* Thunb., *Ficus carica* L., *Punica granatum* L., *Feijoa sellowiana* O.Berg,

Diospyros virginiana L. Всі ці рослини утворюють плоди, що мають харчову лікувально-дієтичну цінність.

Оскільки у природі існує значна різноманітність плодкових рослин, включаючи і субтропічні, що мають біоекологічні властивості, на яких може базуватись успішна їх інтродукція в Лісостеп України, нами продовжено роботи з розширення видового складу колекції субтропічних плодкових культур. Так, у третій декаді квітня поточного року проведено висадку способом перевалки однорічних сіянців *Passiflora incarnata* L. із контейнерів у відкритий ґрунт. Як вертикальну опору для рослин використано сітку рабицю, що править за огорожу колекційної ділянки.

В процесі росту, на висоті 5-10 см рослини утворювали галуження із 3÷6 стебел, приріст яких у довжину за вегетаційний період у середньому становив 1,6 м. (рис. 1).

Рис. 1. Формування крони *P. incarnata*, Хорольський ботанічний сад, 05.10.2022 р.

Стебла рослин зелені, круглясті, порожнисті, уздовж борозенчасті, гладкі, діаметром 5–6 мм, біля кореневої шийки до 8 мм. Листки зелені зверху, зісподу світло-зелені, листкорозміщення чергове. Середня жилка найбільше виступає на нижній поверхні листка. Черешок у довжину до 4 см, має два темнозбарвлені нектарники біля основи пластинки. По мірі росту стебел до 5-го–6-го міжвузлів листки прості, ланцетні, довжиною до 21 см, шириною до 10 см (рис. 2, поз. 1), далі по стеблу містяться листки глибоко розділені на три гострі частини, із яких центральна частка більша. Розміри таких листків мають довжину до 17 см, ширину до 19 см (рис. 2, поз. 2). Вусики, якими рослини кріпляться до опори виходять з пазух листків, вони тонкі, голі округлі, закручені в циліндричні спіралі, мають довжину до 26 см (рис. 2).

Рис. 2. Форми листків *P. incarnata*,
Хорольський ботанічний сад, 05.10.2022 р.

У плодоношення рослини ще не вступили, культивуватимуться у відкритому ґрунті з утепленням на зиму кореневищ опалим листям дерев [3]. За такої агротехніки початок вегетації *P. incarnata* буде більш раннім, що сприятиме дозріванню і стиглості плодів. Дослідження зимостійкості кореневищ проводитиметься прямим польовим методом, адже кореневища цього виду за наявності снігового покриву здатні витримувати тимчасове зниження температури до $-20\text{ }^{\circ}\text{C}$ [5].

На відміну від деяких центральноамериканських і південноамериканських видів роду *Passiflora* (пасифлора їстівна (*Passiflora edulis* Sims.), пасифлора язичкова (*Passiflora ligularis* Juss.), пасифлора велетенська (*Passiflora quadrangularis* L.), пасифлора найніжніша (*Passiflora mollissima* (Kunth) K.H.Bailey), пасифлора лавролиста (*Passiflora laurifolia* L.) і пасифлора яблуковидна (*Passiflora maliformis* L.), *P. incarnata* для плодів не культивується через досить малу кількість їстівного желеподібного м'якушу у плодах *P. incarnata*, проте він досить смачний і використовується для приготування желе та джемів.

P. incarnata займає чільне місце серед багаторічних трав'янистих лікарських рослин і належить до офіцинальних [1, 6].

Трав'янисті частини рослини використовуються в сучасній медицині для приготування лікарських засобів, що надають заспокійливий вплив на центральну нервову систему.

Для виготовлення ліків використовують сушену траву (Herba Passiflorae incarnatae) пасифлори, яку збирають кілька разів протягом вегетаційного періоду: у фазі бутонізації, цвітіння і початку плодоношення рослини. Готова сировина – це суміш трав'янистих пагонів, листків, квіток і недозрілих плодів. Трава пасифлори містить до 0,05 % алкалоїдів, основними серед яких є похідні індолу гарман, гармін і гармол. Крім алкалоїдів, у траві є

фенольні сполуки (флавоноїди, кумарини, хінони), пектинові речовини, сапоніни й аскорбінова кислота. Препарати пасифлори використовують як седативний засіб при неврастенії, безсонні, хронічному алкоголізмі, гіперкінезах, постгрипозних арахноїдах, клімактеричних порушеннях та іншій патології центральної нервової системи [4].

У гомеопатії використовується свіжа трава як снодійний, легкий протиспатичний, знеболюючий та протиревматичний засіб [2].

Список використаних джерел

1. Державна Фармакопея України : у 3 т. / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». Вид. 2-ге. Харків : Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014. Т. 3. 732 с.
2. Ковальов В. М., Павлій О. І., Ісакова Т. І. Фармакогнозія з основами біохімії рослин : підруч. для студ. вищфармац. навч. закл. та фармац. ф-тів вищих мед. навч. закл. III–IV рівнів акред. Вид. 2-ге. Харків : НФаУ, МТК-книга, 2004. 704 с.
3. Красовський В. В., Черняк Т. В., Оніпко В. В., Гапон С. В. Перспективи інтродукції страстоцвіта м'ясо-червоного (*Passiflora incarnata* L.) в Ліссостепу України. Охорона біорізноманіття та історико-культурної спадщини у ботанічних садах та дендропарках : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Умань, 28-30 верес. 2021 р. Умань, 2021. С. 188-191. <https://doi.org/10.37555/2707-3114.1.2021.247676>.
4. Лікарські рослини : енциклопедичний довідник / за ред. А. М. Гродзінського. Київ : «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, Український виробничо-комерційний центр «Олімп», 1992. 544 с.
5. Меженський В. М., Меженська Л. О., Якубенко Б. Є. Нетрадиційні ягідні культури : рекомендації з селекції та розмноження. Київ : Компрінт, 2014. 119 с.
6. Попова Н. В. Пасифлора інкарнатна. Фармацевтична енциклопедія. URL : <https://www.pharmacyclopedia.com.ua/article/9014/pasiflora-inkarnatna>.

СТІЙКІСТЬ СУЧАСНИХ ГІБРИДІВ СОНЯШНИКУ ДО АЛЬТЕРНАРІЇ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Н.М.Кутіщева, Н.О. Шугурова
Інститут олійних культур НААН
kutishcheva2017@gmail.com
N. M. Kutishcheva, N. O. Shugurova

RESISTANCE OF MODERN SUNFLOWER HYBRIDS TO ALTERNARY IN SOUTHERN UKRAINE

Annotation: When monitoring the phytosanitary state of sunflower crops in 2020-2022, a high harmfulness of a facultative pathogen from the genus *Alternaria* was noted. According to the results